

**CERCAVILA ITINERANT a partir de:
“El naixement de vila gran” de Joan Forn Marcè,
representat originalment per El Club Espai i Teatre Escombra**

Entitats participants:
Grup de teatre L'escombra
Xics folls
Esgarriats
Diables
Geganers
Coral

DRAMATIS PERSONAE

Esc.1	Esc.2	Esc.3	Esc.4	Esc.5
Avi	Avi	Avi	Avi	Avi
Sr.Vidal	Sr.Vidal	Sr.Vidal	Sr.Vidal	Sr.Vidal
Treballador tren 1	Treballador tren 1	Treballador tren 1	Treballador tren 1	Treballador tren 1
Treballador tren 2	Treballador tren 2	Treballador tren 2	Treballador tren 2	Treballador tren 2
Treballador tren 3	Treballador tren 3	Treballador tren 3	Treballador tren 3	Treballador tren 3
	Home 1	DRAPAIRE	VEÍ 1	ALCALDE
	Home 2	MERCERA	VEÍ 2	REGIDORS
	Dona 1	PAGÈS 2	VEÏNA 1	
	Dona 2	PAGÈS 1	VEÏNA 2	
		RECTOR	Sr. CAN GOMÀ	
		SENYORITO		
Xics Folls	Xics Folls	Xics Folls	Xics Folls	Xics Folls
Esgarriats	Esgarriats	Esgarriats	Esgarriats	Esgarriats
Coral???	Coral???	Coral???	Coral???	Coral???

Escena 1 – El bosc – CONCENTRACIÓ I INICI CERCAVILA

Avi, Sr.Vidal, 3 treballadors, Xics Folls, Esgarriats

AVI

Bon dia estimats amics. Gràcies per venir.

Us hem reunit aquí per poder-vos explicar la verdadera història de l'arribada del ferrocarril a la nostra vila de Sant Guim de Freixenet i d'allò que va suposar pels veïns i pels nous vinguts.

Ens acompanyaran els geganters, els cap-grossos, la coral, Xics Folls, Esgarriats, els jubilats i el Grup de Teatre l'Escombra.

Sense entretenir-nos més, comencem.

Sota aquell arbre podeu veure al sr. Vidal cap de l'estació, està dormint, aquelles jornades de treball llargues, molt llargues...

El Sr. Vidal i els seus ajudants (1-5, treballadors del l'estació) estan dormint, sota un arbre-bosc. De sobte s'apropen un grup d'ocells.

Un grup de nens, amb uns pals amb ocells a la punta van volotejant i dient coses a cau d'orella al SR.VIDAL, que se'ls treu de sobre i/o té malsons.

AVI

1860¹

Vet aquí que una vegada
en el turó més alt de la Segarra
hi havia un bosc ple de pins
a on els ocells hi feien els nius.
Però, la pau i tranquil·litat s'acabava
perquè hi havia la gran amenaça de què
s'atansava un gros animal de ferralla.
Els ocells a Sant Virulí anaven
per veure de què s'assabentaven
i després les notícies als pins portaven.

De sobte el Sr.Vidal i els ajudants desperten i veuen a tothom al seu voltant.

Se'ls convida a "pujar al tren".

L'AVI, també "puja" al tren.

Els treballadors del tren toquen la campana, toquen el xiulet i mouen una bandera.

¹ Anys orientatiu trets de Josep Mª Llovet: Sant Guim de Freixenet. Aproximació a la història del municipi, Diputació de Lleida, Bobalà Edicions, Lleida, 1992, pàg.98-pàg.165

TREBALLADOR DEL TREN 1

Tothom al tren!

TREBALLADOR DEL TREN 2

Últim avís!

TREBALLADOR DEL TREN 3

El "Ligeró" a punt de partir!

- ....

Els viatgers diuen adéu als que es queden mirant. I la cercavila és posa en marxa.

EN PRIMER LLOC EL SR.VIDAL I DESPRÉS ELS ESGARRIATS.

Escena 2 – El tren, l'arribada de nous immigrants – 1a PARADA

Avi, Sr.Vidal, 3 treballadors, Xics Folls, Esgarriats, (Dona 1, Home 1, Dona 2, Home 2).

S'arriba a la primera parada, la cercavila s'atura.

5 o 6 "novinguts" amb maletes, tipo immigrants de l'est o immigrants espanyols del XIX estan dempeus mirant l'espai, estan "congelats".

L'AVI baixa del tren i es dirigeix als assistents:

AVI

1870

Un dia el tren va arribar,
i d'ell molta gent va baixar.
Molts forasters hi van aterrar,
una nova vida venien a cercar.

CANÇÓ 1: CORAL

Els intèrprets que fan de nous immigrants es "descongelen". Miren l'espai, es miren entre ells.

DONA 1

(a HOME 1)

Ai, Peret! On hem anat a parar?

HOME 1

(a DONA 1)

No volies anar a fer les Amèriques? Doncs ja pots començar.

DONA 1

(a HOME 1)

Posaré una botigueta i vendré els pollets de Vila Mitjana i els porquets de Vila Cosina o potser posaré una botigueta de betes i fils, papers i diaris. Ara no ho sé.

HOME 2

(a HOME 1 i DONA 1)

Jo sóc paleta en el paro i aquí, si vull, em sembla que si vull no podré parar. És que aquí, encara tot s'ha de començar, eh? *(de sobte té fred o calor, i a DONA 2)* Potser que tornem cap a Barcelona. Aquest clima..., uf! aquestes pedres..., uf! aquests arbres...uf!

DONA 2

(li fot un clatellot a HOME 2)

Clima? Molt *cuanto* tens tu! Ja m'ho deia la meva mare que tu tenies una biga a l'esquena!
D'aquí no marxem. Ho sents?

HOME 2

(a DONA 2)

És que m'he deixat el metro i l'escarpa.., uf!

DONA 2

(a HOME 2)

La mida, ja te la prendré jo, però amb el garrot que faré servir si no rutilles.

HOME 1

(a HOME 2)

No. Si ja ho deia jo, ja: *si mandaran las mujeres, este mundo seria una balsa de aceite*. Sort que no ha arribat el feminisme, encara! Però, ja ens arribarà, ja!

HOME 2

(a HOME 1 i DONA 2)

Amb aquests pins tan grans i bonics faré les finestres i les portes de les cases. Aquesta fusta posada a eixugar ha d'anar molt bé per fer encaballades.

HOME 1

(a HOME 2)

Però, l'hauràs de tallar en lluna tendra, si no se't corcarà. Vols dir que no és lluna vella quan s'ha de tallar?

HOME 2

(a HOME 1)

No! Ca! Aquí, en aquest lloc, totes les sàvies lleis de la natura s'han de respectar: des de plantar a tallar.

HOME 1

(a DONA 1)

I tu, què penses fer, finalment, ja t'has decidit?

DONA 1

(a HOME 1)

Home... em sembla que convindria una verduleria. Hi ha moltes patates a Vila Tieta hi ha moltes bledes a Vila Germana que s'han de vendre. També vendré *petaquilla* i paper de fumar. A més, tanta gent nova, convindria un lloc on anar a garlar, fer el tragueta, alegrar la vista i poder ballar, i pels de pas, poder jeure i jugar.

HOME 1

(a DONA 1)

Clar, que sí.

DONA 1

Doncs li buscaré lloc, nom i, ja està.

Es queden congelats els intèrprets. Apareix l'AVI, un cop ha començat a parlar l'AVI els intèrprets deixen d'estar congelats i marxen al tren o a la següent parada, o es canvien de compradors i venedors de mercat, la següent parada.

AVI

1900

Un dia el tren va arribar,
i d'ell molta gent va baixar.
Hem vist com va anar,
Com molts forasters hi van aterrar,
doncs una nova vida venien a cercar.
Som-hi, al tren pugem plegats
Que hem d'anar a veure el mercat.

Es reprén el viatge en tren. El Sr.VIDAL, l'AVI, els músics dels geganters... i anem a la següent parada, el mercat.

Escena 3 – El mercat – PARADA 2

**Avi, Sr.Vidal, 3 treballadors, Xics Folls, Esgarriats, 2 gegants, MÚSICS
DELS GEGANTS (DRAPAIRE, MERCERA, PAGÈS 1, PAGÈS 2, RECTOR I
SENYORITO).**

S'arriba a la segona parada, el mercat, estaria bé que fos una plaça. Només hi ha venedors i el Rector, el públic ficcionat serien els compradors, als qui es dirigeixen els venedors.

De sobte el Sr. VIDAL s'atura, han arribat al mercat.

El públic es podria trobar als venedors "congelats".

L'AVI també baixa i es dirigeix als assistents:

AVI

1930

Negociants uns,
pagesos i treballadors altres,
però tots convingueren que el mercat,
s'havia de formar per poder tractar,
i el dia assenyalat en dijous va quedar.

Els intèrprets es "descongelen".

DRAPAIRE

(al públic)

El drapaire ja ha arribat,
tot ho poso dins del sac.

El drapaire paga bé:
draps, ampolles i paper.

MERCERA

(al públic)

Tovallons endomescats
per eixugar els llavis untats.

Mocadors de tela fina
per eixugar els mocs a la padrina.

PAGÈS 1

(al públic)

De València i Cullera,
taronja dolça i sencera.

(a pagès 2, sense intentar deixar de vendre)

Què, com es prepara la collita?

PAGÈS 2

(a pagès 1, sense intentar deixar de vendre)

No massa bé, si no canvia el temps...

DRAPAIRE

(al públic)

Adobo orinals i plats,
olles i gibrells trencats,
que els faig tornar nous
essent vells i foradats.

PAGÈS 1

(a pagès 2)

Jo tinc trossos molt ensopits. Si no plou aviat, estem perduts.
Tots aquells fondos d'allà baix, més m'hauria valgut no haver-los sembrat.

PAGÈS 2

(a pagès 1)

Calla home, calla! Això només t'ho sembla a tu. Prou maco que el tens.

(al públic)

Ous frescos, arengades de caixó,
qui me'n compra, que són de lo millor.

PAGÈS 1

(a pagès 2)

No ho sé, no ho sé, però li convindria un bon raig.

MERCERA

(al públic)

Llençols tots d'una talla,
pel marit, dona i canalla.
Tovalles ben rodones,
per menjar-hi les persones.

PAGÈS 2

(a pagès 1)

Sí, no fa un bon raig, no en tindrem ni per ferradures, i és que cada dia tot és més car, eh? Els pagesos estem abandonats de la mà de Déu.

MERCERA

(al públic)

Mitges soles ben posades
pels casats i les casades.
I talons amb quatre hores
per les noies casadores.

PAGÈS 1

(a pagès 2)

Aquí faria falta algú que organitzés tot aquest rebombori.

PAGÈS 2

(a pagès 1)

No sé qui vols que ho faci, si no hi ha cap autoritat.

Apareix el RECTOR

RECTOR

(A tots)

Bé, bé. En aquest lloc ja hi ha de tot: botigues per vendre i comprar, mercat i antres de perdició. Tot el que el cos necessita, però germans, i l'ànima què? No us oblideu del senyor. Aniria bé que féssim un lloc per reunir-nos, fer escola i dir missa i resar. Suposo que això, a tots ens convindria, no?

PAGÈS 1

Sí, però...

RECTOR

Doncs, per començar, perquè amb alguna cosa s'ha de començar fan falta diners. Aniria bé que poséssiu aquí tot el que bonament poguéssiu donar. Germans, germans la vostra caritat és bona i benvinguda sigui, però em sembla que amb això no podem fer ni una missa de recomanació. Em veuré amb la necessitat, perquè els comptes siguin clars i tothom se n'assabenti, de posar noms i cognoms a la quantitat que cadascú ha donat, així sabrà el veïnat la bona marxa de la comptabilitat.

DRAPAIRE

(A tots)

Això, això està molt bé, molt bona pensada.

PAGÈS 2

(A PAGÈS 1)

Què s'ha cregut, això no pot ser. No podem pas quedar malament.

Entra el SENYORITO

RECTOR

Eh, escolteu. Amb vos vull parlar.

SENYORITO

Digui. De que és tracta?

RECTOR

Vos sou cristià. Sabeu molt bé que la nostra necessitat fóra poder edificar l'església en aquest terreny que teniu allà...

SENYORITO

Sí... però, jo ja ho entenc, res no et pots pas endur i el Senyor t'ho tindrà molt en compte

MERCERA

Hauríem de fer l'ajuntament aquí dalt, vora del tren, el comerç i la gent.

DRAPAIRE

Ja. Als de la Vila Mitjana, no crec que els agradi gaire que sigui aquí dalt, a Vila Gran.

PAGÈS 2

És igual. Els temps canvien, per què no s'ha de poder canviar les coses?

Jo hi aniré a parlar, si us sembla bé. Al cap i a la fi no hi perdem res.

TOTS

Sí. Està bé. D'acord.

AVI

El problema no era l'Ajuntament,
sinó a on el volia la gent.

Al final de molt estirar i arronsar
de plorar i gemegar
a Vila Gran es va quedar.

Però, no us imagineu la batalla que es lliurà
les espurnes a molta gent va matar
d'altres lisiar
i, a hores d'ara, molts ferits encara hi ha.

Tots els intèrprets estan a terra estabornits.

AVI

1940

Finalment es van posar d'acord
doncs tots s'estimaven de cor
l'Ajuntament, que en algun lloc havia d'estar
i amb un gran ball, l'entesa es va celebrar.

De sobte surten els 2 gegants i fan un ball. En aquest ball els intèrprets es van aixecant i acaben ballant en rotllana, al voltant dels gegants. És el ball de reconciliació. Finalment el ball en

rotllana evoluciona cap una tren o alguna cosa semblant i es posa en marxa altre cop el cercavila.

Escena 4 – Els carrers – PARADA 3

**Avi, Sr. Vidal, 3 treballadors, Xics Folls, Esgarriats, 2 gegants, MÚSICS
DELS GEGANTS (VEÍ 1, VEÏNA 1, VEÍ 2, VEÏNA 2 i Sr. CAN GOMÀ).**

S'arriba a un carrer no molt ample i que tingui balcons de primer pis no molt alts. Trobem a diversos veïns a les cases: gent que estén roba, dona que fa ganxet a la terrasseta, home pagès que surt de casa a treballar... tots "congelats", és una escena quotidiana. De balcó a balcó, de porxo a balcó...

AVI

1950

Els anys van passar i passar
el poble creixia amb gent i bestiar.
Però encara s'havien de solucionar
mancances. Com fer l'aigua corrent arribar?

Els intèrprets es "descongelen".

VEÍ 1

Estem en una situació crítica i caòtica. Si no plou, ni porta aigua el tren, a on hem d'anar?

VEÏNA 1

Ja estic tipa de fer cua quan arriben les botes del tren. Aquest poble ha crescut, però sembla que estem a Àfrica. És que això no es pot arreglar d'una vegada? Si s'ha de pagar, es paga i s'ha acabat. Tothom hi estarà d'acord, en això però, aquest ajuntament sembla que només hi sigui per cobrar.

VEÍ 2

No et posis així. Em sembla que ja ho han tractat, diuen que faran un pou a la ribera, l'ajuntament amb els de Vila Cosina perquè els de Vila Mitjana no hi volen saber res.

VEÏNA 2

Diuen, també, que hi faran les clavegueres.

VEÍ 1

D'això, no en sabia res. Quan diuen que serà?

VEÍ 2

Quan arribin els diners que ha donat el Ministeri.

VEÏNA 1

Doncs, si hem d'esperar els diners, estem ben apanyats. Això, per a ells, no és tan important com sortir als diaris.

VEÏNA 2

Ets massa desconfiada. Tot arribarà. El país té molts problemes i no els poden arreglar de cop.

VEÍ 1

Jo també en tinc i tu també, per tant, ens els hem de solucionar nosaltres, que som els que ens coneixem i patim; i no els de Madrid i Barcelona, que ja tenen els seus i altres que els hi engalten els ensopits com nosaltres.

VEÍ 2

Jo tinc la solució: ni el pou d'aquí ni el d'allà. M'agrada anar net però, no figurar. L'aigua cria granotes i, a mi em faran rentar, anar net i polit i no podré jugar.

VEÏNA 2

Ni de Madrid, ni de Barcelona, sinó que ve de cal Gomà i si no veniu-ho a comprovar.

Es convida a tothom a pa vi i sucre i pa amb oli i xocolata.

Un cop tothom a menjat i begut, es reprèn el cercavila amb el sr. VIDAL, els percussionistes, els gegants...

Escena 5 – L'ajuntament – PARADA 4 i ÚLTIMA

**Avi, Sr.Vidal, 3 treballadors, Xics Folls, Esgarriats, 2 gegants, MÚSICS
DELS GEGANTS, ALCALDE, REGIDORS**

*S'arriba al final del recorregut, estaria bé que fos l'ajuntament de veritat.
A peu d'ajuntament una cadira on s'asseu l'AVI.*

AVI

1979

Amb el tren, l'aigua corrent,
les gallines menjant i ponent,
s'anaven succeint esdeveniments.

Setmanes clandestines,
cançons subversives,
revistes perseguides,
representacions prohibides,
agrupacions de bon veure i
de mal pensar però, de mals
pensaments, com d'ovelles negres,
a tot arreu n'hi ha.

Festes, festetes i festes grans.

Grans balls de sabates de xarol i
de "tejanos" estripats.

Corrides de braus, esports de campionat,
menjades a dos queixos per tres mil comensals,
i les de tantes i tantes que podríem nomenar,
que convertiren Vila Gran en un lloc renombrat.

Des d'aquí fins allà
i des d'allà fins a cullà i,
en el decurs dels anys arribaren les
Eleccions Municipals.

Pirotècnia². Surten del balcó l'Alcalde i regidors³, estant de festa.

ALCALDE

Per unanimitat, aquest Ajuntament ha acordat
que la representació s'està acabant,
de moment convidem a tot el veïnat
a acomiadar aquest tren tan estimat

---

² Els encarregats serien la COLLA DE DIABLES.

³ Poden ser intèrprets o l'Alcalde i regidors reals.

mentre, tothom ho celebra ballant.
Endavant la música.

FI